
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

УДК [007:316.77]:355.01

[https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2026.1\(65\).1](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2026.1(65).1)

Н. В. Баловсяк

кандидат педагогічних наук, доцент
доцент Школи журналістики та комунікацій
e-mail: balovsyak@ucu.edu.ua, ORCID: 0000-0002-1810-7397
Український католицький університет
вул. Іларіона Свенціцького, 17, м. Львів, 79011, Україна

КОГНІТИВНИЙ ВИМІР У ДОСЛІДЖЕННЯХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВОЄН І СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Мета дослідження – провести порівняльний аналіз еволюції теоретичних підходів до інформаційних і когнітивних воєн та окреслити концептуальні відмінності між ними в парадигмі соціальних комунікацій у контексті сучасних гібридних загроз, а також на основі аналізу конкретних кейсів – російської агресії проти України та операції «Допельгангер» – виявити механізми та прояви когнітивних операцій у сучасному цифровому середовищі.

Методологія дослідження поєднує компаративний аналіз теоретичних підходів до концептуалізації інформаційних і когнітивних воєн у західній та українській науці, системно-структурний метод, дискурс-аналіз документів НАТО і наукових публікацій, історико-ретроспективний метод та теоретичний синтез різнопланових підходів у єдину аналітичну рамку.

Результати. Встановлено якісні відмінності між інформаційною та когнітивною війнами за об'єктом впливу (інформаційні системи проти когнітивних процесів), метою (контроль за інформацією проти трансформації свідомості), технологічною основою (кібератаки проти технологій та інструментів штучного інтелекту) і часовим горизонтом (тактичний проти стратегічного). Продемонстровано, як цифрові платформи виступають середовищем формування когнітивних патернів. Для емпіричного підтвердження теоретичних положень розглянуто два кейси застосування технологій когнітивного впливу.

Новизна полягає в системному осмисленні концептуальних відмінностей між інформаційною та когнітивною війнами, у розробці порівняльної аналітичної рамки для дослідження когнітивних операцій як самостійного феномену, а також у виявленні на матеріалі двох кейсів спільних механізмів і відмінних стратегій когнітивного впливу.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані для розробки стратегій протидії когнітивним операціям на рівні медіаосвіти, стратегічних комунікацій в умовах гібридних загроз.

Ключові слова: когнітивна війна, інформаційна війна, соціальні комунікації, гібридні конфлікти, стратегічні комунікації, НАТО, Допельгангер.

I. Вступ

Останніми роками у світі трансформується природа міждержавних конфліктів. Традиційні форми збройного протистояння дедалі частіше поступаються багатовимірним стратегіям, у яких комунікативний вплив на свідомість стає самостійним напрямом воєнних дій. Ця зміна парадигми потребує переосмислення усталених теоретичних концепцій у сфері соціальних комунікацій і розробки нових аналітичних інструментів для дослідження нових форм інформаційного протистояння.

Якщо у 1990-х рр. наукова спільнота зосереджувалася переважно на технічних аспектах інформаційної війни, то наприкінці 2010-х і особливо у 2020-х рр. фокус дослідників усе більше зміщується до когнітивного виміру сучасних конфліктів. Ця трансформація відображає глибші зміни в характері сучасних загроз: концепція інформаційної війни на початок 2026 р. суттєво відрізняється від того, про що говорили 10–15 років тому. Сучасна інформаційна війна – це вже не стільки атаки на інформаційні системи, скільки вплив на процеси мислення, сприйняття та прийняття рішень на індивідуальному, груповому й суспільному рівнях.

НАТО в останніх стратегічних документах офіційно визнає когнітивну війну ключовим викликом сучасності. Нова концепція суттєво відрізняється від традиційного розуміння

інформаційної війни та потребує окремого наукового осмислення. Значення когнітивного протистояння в сучасних конфліктах визнають як військові практики (зокрема, генерал Валерій Залужний), так і представники наукової спільноти, підкреслюючи необхідність комплексного міждисциплінарного підходу до його дослідження.

Теоретичні підходи до осмислення інформаційних воєн формувалися в межах західної та української наукових традицій. Ключовою серед них є концепція Ф. Гоффмана [22], який ввів поняття гібридної війни та заклав основу для розуміння поєднання військових і невійськових інструментів впливу. Подальший розвиток цих ідей представлений працями М. Лібікі [24] (типологія інформаційних воєн), Г. Почепцова [9; 10] (механізми сучасної пропаганди), Й. Дарчевської [18] (досвід протидії дезінформації в Європі).

Українська школа досліджень представлена працями В. Горбуліна [3], Є. Магди [8], Ю. Горбаня [2], а також Л. Єрьоміної та В. Шемаєва [16]. Важливий внесок зробили аналітичні матеріали Національного інституту стратегічних досліджень, Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки, а також праці Д. Золотухіна [5]. Водночас у межах соціальних комунікацій досі відсутнє системне осмислення еволюції від інформаційних до когнітивних воєн та порівняльний аналіз конкретних когнітивних операцій. Дискусійним є питання про те, чи є когнітивна війна якісно новим феноменом, чи лише розширеною формою психологічних операцій. Так само відкритою залишається дискусія про доцільність розробки окремого теоретичного апарату в межах соціальних комунікацій. Відкритим також є питання визначення методологічних інструментів, за допомогою яких можна здійснити емпіричне вимірювання когнітивних ефектів інформаційних кампаній, що суттєво ускладнює як дослідження цього феномену, так і практичну протидію йому.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета дослідження – провести порівняльний аналіз еволюції теоретичних підходів до інформаційних і когнітивних воєн та окреслити концептуальні відмінності між цими феноменами в парадигмі соціальних комунікацій у контексті сучасних гібридних загроз, а також на основі аналізу конкретних кейсів – російської агресії проти України та операції «Допельгангер» – виявити механізми та прояви когнітивних операцій у сучасному цифровому середовищі.

Для досягнення мети застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Компаративний аналіз використано для систематичного зіставлення теоретичних підходів до концептуалізації інформаційних і когнітивних воєн у різних наукових традиціях. За його допомогою виявлено ключові відмінності між цими формами комунікативного протистояння за параметрами: об'єкт впливу, стратегічна мета, технологічна основа та часові рамки, а також визначено еволюційний перехід від технократичних моделей інформаційної війни 1990-х рр. до когнітивно орієнтованих концепцій сучасності. Системно-структурний метод застосовано для виявлення ієрархічних взаємозв'язків між елементами когнітивної війни як складного багаторівневого феномену – між технологічним рівнем (цифрові платформи, алгоритми та інструменти штучного інтелекту), комунікативним рівнем (наративи, дискурси) та когнітивним рівнем (процеси сприйняття, формування переконань). Дискурс-аналіз застосовано до аналізу доктринальних документів НАТО (зокрема матеріалів Allied Command Transformation), стратегічних документів України, а також наукових публікацій провідних дослідників інформаційних і когнітивних воєн, у результаті чого вдалося відстежити трансформацію термінології та стратегічних пріоритетів у військово-політичному дискурсі протягом 2014–2026 рр. Історико-ретроспективний метод використано для вивчення еволюції концепцій інформаційних і когнітивних воєн від їхнього зародження до сучасного стану. Теоретичний синтез застосовано для інтеграції різнопланових теоретичних підходів (військово-стратегічних, комунікаційних, психологічних, технологічних) у єдину аналітичну рамку дослідження когнітивної війни в парадигмі соціальних комунікацій.

III. Результати

Теоретичні підходи до осмислення інформаційних воєн формувалися поступово. Використання інформації як інструменту впливу на супротивника має глибоке історичне коріння. Ще в V столітті до н. е. Сунь Цзи у трактаті «Мистецтво війни» сформулював принцип систематичного використання дезінформації та психологічного тиску для досягнення стратегічної переваги [13, с. 57]. Наукова концептуалізація інформаційної війни сформувалася в другій половині XX ст. У 1960-х рр. Маклюен сформулював тезу про «тотальну війну за допомогою інформації» [25, с. 72]. Теоретичні засади дослідження механізмів інформаційного впливу були закладені К. І. Ховландом у співавторстві з І. Л. Джанісом і Г. Х. Келлі, які показали можливість трансформації установок через зміну сприйняття та інтерпретацій у процесі комунікації [23, с. 167].

Доктринальне оформлення поняття «інформаційна війна» відбулося у 1992 р. з ухваленням директиви Міністерства оборони США DoD Directive TS-3600.1 [19]. Після 2014 р. в Україні визнавалися інформаційні загрози, проте єдине нормативне визначення феномену було відсутнє, попри появу цього терміна в офіційних документах аж до прийняття Стратегії інформаційної безпеки (Указ Президента № 685/2021 від 28 грудня 2021 р.).

Водночас Г. Почепцов розвинув концепцію «війни інтерпретацій» та обґрунтував розмежування інформаційних і смислових воєн [9, с. 106]. Д. Золотухін стверджує, що когнітивна війна включає дії від психологічного впливу й медіаманіпуляцій до координації поведінкових реакцій населення [5]. В. М. Шемаєв та Л. В. Єрьоміна вказують на відмінності між інформаційною та когнітивною війнами і їх особливості, підкреслюючи: якщо інформаційна війна спрямована на

придушення волі ворога, то когнітивна – на «програмування супротивника на особистісне самознищення» [14]. Н. В. Семенюк наголошує, що когнітивна сфера є важливою у війні мережевого типу й може бути використана в комбінації з іншими компонентами гібридного протиборства [12].

Звіт Головного наукового радника НАТО з питань когнітивної війни (2025/2026) [16] закріпив офіційне визнання когнітивного виміру як ключового компонента сучасних конфліктів. Когнітивна війна в цьому документі описана як поєднання технологій, методів впливу та експлуатації соціальних суперечностей, метою якого є формування умов, за яких люди змінюють власні переконання. У документі зафіксовано вплив на цілі когнітивних впливів на трьох взаємопов'язаних рівнях: біологічному (нейротехнології), психологічному (маніпулювання інтерпретаціями та емоціями із застосуванням інструментів штучного інтелекту) та соціальному (руйнування суспільної згуртованості). Документ також підкреслює роль ШІ (штучного інтелекту) як важливого інструмента масштабування операцій впливу.

Порівняльний аналіз інформаційної та когнітивної воєн надає змогу виявити їхні суттєві відмінності (табл. 1).

Таблиця 1

Концептуальні відмінності між інформаційною та когнітивною війнами

Критерій	Інформаційна війна	Когнітивна війна
Об'єкт впливу	Інформаційні потоки, повідомлення, комунікаційні системи	Когнітивні процеси, сприйняття, механізми мислення, поведінкові патерни
Мета	Контроль за інформаційним простором, маніпулювання повідомленнями	Модифікація процесів прийняття рішень, системний вплив на поведінку
Цільова аудиторія	Чітко визначена (військові, електорат, окремі групи)	Може охоплювати все суспільство; не завжди конкретно визначена
Часовий горизонт	Тактичний або оперативний (окремі кампанії чи операції)	Стратегічно – все суспільство; тактично – окремі групи
Технологічна та комунікаційна основа	Традиційні медіа, інтернет, соціальні мережі, кібератаки	Штучний інтелект, big data, нейротехнології, цифрові платформи

Хоча когнітивна війна може охоплювати все суспільство як стратегічну мету, вона досягає цього не через однорідний вплив, а через мікротаргетинг окремих сегментів аудиторії – персоналізований вплив на групи є інструментом, натомість трансформація суспільної свідомості залишається її кінцевою метою.

Інструментарій когнітивної війни спрямований на системний вплив на поведінку та когнітивні процеси у сфері соціальних комунікацій. До нього належать:

- мікротаргетинг на основі психографічних і поведінкових профілів (ефект Cambridge Analytica), що надає змогу персоналізувати вплив на рівні окремих сегментів аудиторії;
- персоналізовані маніпулятивні кампанії з використанням штучного інтелекту, здатні адаптувати контент до індивідуальних когнітивних особливостей користувачів;
- дипфейки й синтетичні медіа як засоби підриву довіри та розмивання межі між реальністю й фейком;
- психолінгвістичні та фреймінгові техніки впливу через цифрові канали комунікацій;
- експлуатація когнітивних упереджень для маніпулювання процесами прийняття рішень;
- створення когнітивного перевантаження для зниження аналітичних здібностей і критичного мислення;
- емоційне залучення через алгоритмічні механізми соціальних мереж та вірусне поширення контенту.

Для емпіричного підтвердження проаналізованих теоретичних положень розглянемо два кейси застосування технологій когнітивного впливу, які демонструють різні стратегії формування когнітивного простору: еволюцію інформаційного протиборства в контексті російської агресії проти України та операцію «Допельгангер», спрямовану проти виборців країн ЄС.

Кейс 1. Російська агресія проти України: від інформаційної до когнітивної війни (2014–2026)

Російська агресія проти України є показовим кейсом для аналізу еволюції сучасних форм інформаційного протиборства – від класичних інформаційних операцій до складних когнітивних кампаній, спрямованих на трансформацію способів сприйняття, інтерпретації та ухвалення рішень. У межах цього кейсу чітко простежується не стільки заміщення інформаційної війни когнітивною, скільки поступове нашарування нових рівнів впливу.

На першому етапі – від анексії Криму у 2014 р. до повномасштабного вторгнення в лютому 2022 р. – в російській агресії проти України домінували інструменти інформаційної війни в її класичному розумінні. Центральним елементом стало масове поширення дезінформації через контрольовані державою медіа, зокрема RT (Russia Today) та Sputnik. Соціальні мережі використовували переважно як канали масштабування повідомлень через координовані бот-мережі та «фабрики тролів», що створювали ілюзію масової підтримки певних позицій [26].

Після лютого 2022 р. відбувся помітний зсув до когнітивного виміру війни, де ключовим об'єктом впливу стали не інформаційні потоки, а процеси мислення, оцінювання та прийняття рішень у різних соціальних групах. Показовим прикладом є скоординована кампанія з просування нарративу «втоми від війни» в західних суспільствах: через платформи X, Telegram і Facebook масово поширювалися адаптовані під кожну країну повідомлення про марність підтримки України, загрозу ядерної ескалації та економічні втрати від санкцій. Мета цих нарративів – підірвати готовність до довгострокової підтримки України. Паралельно застосовувалося когнітивне перевантаження: постійна зміна кризових тем і надлишок суперечливих повідомлень провокували апатію та дистанціювання від політичної реальності. Цей кейс демонструє, що когнітивна війна не замінює інформаційну, а функціонує як надбудова над нею, інтегруючи медійні, технологічні та психологічні тактики в багаторівневу систему впливу.

Кейс 2. Операція «Допельгангер» (Doppelgänger): когнітивний вплив на виборців країн ЄС

Операція «Допельгангер» (нім. Doppelgänger – «двійник») є однією з найбільш задокументованих і масштабних кампаній інформаційно-когнітивного впливу росії, спрямованих проти демократичних суспільств Євросоюзу. Операція розпочалася навесні 2022 р. і була вперше публічно викрита у вересні 2022 р. організаціями EU DisinfoLab та Qurium Media Foundation [25]. За оцінкою Meta, це наймасштабніша російська спецоперація з 2017 р. [26]. Операція реалізується двома компаніями, пов'язаними з Кремлем, – «Агентством соціальних проєктів» (Social Design Agency, SDA) та «Структурою» (Structura National Technologies), які у 2023–2024 рр. потрапили під санкції ЄС і США [27].

Технологічна архітектура операції ґрунтується на клонуванні доменів авторитетних медіа – реєстрації доменних імен, що візуально нагадують оригінальні адреси відомих видань, та подальшому створенні підривок сайтів Der Spiegel, Le Parisien, Le Monde, Fox News, Washington Post, Die Welt та десятків інших видань [20]. На підроблених ресурсах публікували сфабриковані статті, які потім поширювали мережами фейкових акаунтів у X та Facebook.

З погляду когнітивного впливу операція «Допельгангер» демонструє принципово іншу стратегію порівняно з масовою дезінформацією: замість просто фальсифікації новин, вона спрямована на підірив самого механізму довіри до медіасередовища. Ключовим когнітивним ефектом є «епістемічна ерозія» – поступове розмивання здатності аудиторій відрізнити достовірну інформацію від фейків, що призводить до загальної недовіри та паралічу критичного мислення.

Наративи операції були адаптовані під кожну цільову країну. Для Франції центральними темами були міграція та підтримка України; для Німеччини – енергетична криза, кліматична політика та витрати на оборону; для Польщі – критика Києва та заклики до виходу з ЄС; для Ізраїлю та Італії – використання ізраїльсько-палестинського конфлікту [21].

У контексті виборів до Європейського парламенту в червні 2024 р. Служба зовнішньої діяльності ЄС (EEAS) задокументувала цілеспрямовані зусилля операції щодо втручання у виборчий процес [15]. Домени-клони популярних видань були зареєстровані між січнем і травнем 2024 р. – безпосередньо перед виборами. Наративи були сформульовані так, щоб підживлювати євроскептицизм, дискредитувати конкретних кандидатів і посилювати суспільну поляризацію.

Аналітики компанії Sekoia [17] встановили кореляцію між активністю кампанії та ключовими внутрішньополітичними подіями в цільових країнах: пік публікацій у Німеччині збігся з дискусіями в Бундестазі щодо збільшення військової допомоги Україні та витрат на оборону. Це свідчить про стратегічно скоординований характер когнітивних операцій, метою яких був вплив на процеси прийняття рішень. Показовою є й технологічна еволюція операції: дослідники відзначають зростання використання генеративного ШІ для масштабованого створення дезінформаційного контенту в рамках операції «Допельгангер». Поряд із цим у 2024–2025 рр. операція значно розширила географію, охопивши США, Польщу, Ізраїль, Румунію та ряд інших країн. Така географічна експансія свідчить про те, що «Допельгангер» є не ситуативною реакцією на конкретний конфлікт, а елементом довгострокової стратегії системного підриву демократичних інститутів у глобальному масштабі. Це дає підстави назвати цю операцію прикладом новітньої когнітивної війни, де масштабованість, адаптивність і технологічна інтеграція перетворюють дезінформаційну кампанію на постійний інструмент геополітичного впливу.

Порівняння двох кейсів виявляє спільні риси та відмінності в стратегіях когнітивного впливу. Обидві операції мають стратегічну мету – підірив підтримки України з боку західних партнерів, однак реалізують її різними методами. Перший кейс демонструє еволюцію від відкритого інформаційного протистояння до комплексних когнітивних операцій, що охоплюють весь спектр – від дезінформації до емоційного зараження й когнітивного виснаження. Другий кейс є прикладом точної когнітивної операції, спрямованої на підірив довіри до медіасередовища та дестабілізацію електоральних процесів у конкретних країнах. Обидва кейси підтверджують, що когнітивна війна функціонує переважно нижче від порогу відкритого конфлікту, а цифрові платформи є основним середовищем її реалізації.

IV. Висновки

Проведений порівняльний аналіз еволюції теоретичних підходів до інформаційних і когнітивних воєн у парадигмі соціальних комунікацій дає змогу зробити висновок, що когнітивна війна є якісно новим феноменом комунікативного протистояння. На відміну від інформаційної війни, спрямованої переважно на контроль за інформаційними потоками, когнітивна орієнтована на

модифікацію процесів мислення, сприйняття та прийняття рішень на індивідуальному, груповому й суспільному рівнях.

Встановлені ключові відмінності між інформаційною та когнітивною війнами виявляються в чотирьох вимірах: цільовий фокус (інформаційні системи проти процесів мислення), технологічний базис (кібератаки проти ШІ-технологій та нейронауки), часовий горизонт (тактичний проти стратегічного) і масштаб координації. Формалізація феномену когнітивної війни в документах НАТО засвідчує інституціоналізацію нової парадигми протистояння.

Два розглянуті кейси – еволюція когнітивних операцій у контексті російської агресії проти України та операція «Допельгангер» – підтверджують, що когнітивна війна функціонує нижче від порогу відкритого конфлікту, спрямована на тривалу трансформацію когнітивного середовища суспільств-цілей та реалізується через цифрові платформи як основну комунікативну інфраструктуру. Порівняльний аналіз цих кейсів демонструє, що ефективна когнітивна операція не обмежується поширенням дезінформації, а спрямована на руйнування самих механізмів когнітивної стійкості аудиторій.

Дослідження когнітивних воєн потребує міждисциплінарного підходу, що поєднує традиційні методи аналізу соціальних комунікацій з інструментами аналізу великих даних, мережевого аналізу та психометричного моделювання. Перспективними напрямками подальших досліджень є аналіз трансформації публічного дискурсу в умовах ШІ-опосередкованої комунікації, вивчення ролі цифрових платформ як комунікативних інфраструктур когнітивного протистояння, розробка методів вимірювання когнітивних ефектів у масових комунікаціях та дослідження механізмів когнітивної стійкості демократичних суспільств. Соціальні комунікації як наукова дисципліна потребують переосмислення власного предмета дослідження, оскільки цифрові комунікації функціонують як середовище формування когнітивної реальності в умовах гібридних загроз.

Список використаної літератури

1. Берлінська М. Когнітивні технології. Те, що змінить хід війни. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/12/05/8010416/> (дата звернення: 13.02.2026).
2. Горбань Ю. О. Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2015. № 1 (1). С. 136–141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_1_21 (дата звернення: 13.03.2026).
3. Горбулін В. П. Світова гібридна війна: український фронт : монографія. Київ : НІСД, 2017. 261 с.
4. Залужний В. Політика і війна. Реальність проти очікування. *LIGA.net*. URL: <https://www.liga.net/ua/politics/opinion/polityka-i-viyna-realist-proty-ochikuvannia> (дата звернення: 13.02.2026).
5. Золотухін Д. Яку війну ми будемо воювати у 2026 році? *LB.ua*. URL: https://lb.ua/culture/2025/12/25/713476_yaku_viynu_mi_budemo_voyuvati.html (дата звернення: 13.02.2026).
6. Коваль В., Семененко О., Кінь О. Когнітивні операції та війни в сучасному безпековому середовищі: передумови, динаміка, наслідки. *Military strategy and technology*. 2025. № 2 (2). С. 30–46.
7. Ліпкан В. А. Сучасний зміст інформаційних операцій проти України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. № 102 (1). С. 34–43. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Lipkan_Volodymyr/Suchasnyi_zmist_informatsiinykh_operatsii_prot_y_Ukrainy.pdf (дата звернення: 13.02.2026).
8. Магда Є. В. Гібридна війна: вижити і перемогти. Харків : Віват, 2015. 320 с.
9. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн. Нові комунікативні технології XXI століття. Київ : Києво-Могилянська акад., 2017. 260 с.
10. Почепцов Г. Когнітивні війни в соцмедіа, масовій культурі й масових комунікаціях. Київ : Фолюс, 2019. 314 с.
11. Про Стратегічний оборонний бюлетень України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0005525-12> (дата звернення: 13.02.2026).
12. Семенюк Н. Когнітивна війна в сучасній архітектурі гібридної війни. *Military Science*. 2024. Т. 2. № 3. С. 99–107. DOI: <https://doi.org/10.62524/msj.2024.2.3.08>.
13. Сунь-цзи. Мистецтво війни. Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. 112 с.
14. Шемаєв В., Єрьоміна Л. Когнітивна війна як складова сучасної гібридної війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. Р. 300–304.
15. Casero-Ripollés A., Alonso-Muñoz L., Moret-Soler D. Spreading False Content in Political Campaigns: Disinformation in the 2024 European Parliament Elections. *Media and Communication*. 2025. Vol. 13.
16. Cognitive Warfare. ALLIED COMMAND TRANSFORMATION NATO's Strategic Warfare Development Command. URL: <https://www.act.nato.int/activities/cognitive-warfare/> (date of request: 13.02.2026).
17. Chavane C., Amaury G., Sez nec K. Master of puppets: Uncovering the DoppelGanger pro-Russian influence campaign. *Sekoia TDR*. 2024. URL: <https://blog.sekoia.io/master-of-puppets-uncovering-the-doppelganger-pro-russian-influence-campaign/> (date of request: 13.02.2026).

18. Darczewska J. Anatomia rosyjskiej wojny informacyjnej. *Geopolityka.net*. URL: <https://geopolityka.net/jolanta-darczewskaanatomia-rosyjskiej-wojny-informacyjnej> (date of request: 13.02.2026).
19. DoD Directive TS 3600.1 – Information Warfare. Department of Defense. URL: https://www.esd.whs.mil/Portals/54/Documents/FOID/Reading%20Room/Other/14-F-0492_doc_02_Directive_S-3600-1.pdf (date of request: 13.02.2026).
20. Doppelganger hub. *EU DisinfoLab*. URL: <https://www.disinfo.eu/doppelganger-hub/> (date of request: 13.02.2026).
21. Doppelganger strikes back: Unveiling FIMI activities targeting European parliament elections. *EUvsDisinfo / EEAS*. 2024. URL: <https://euvsdisinfo.eu/doppelganger-strikes-back-unveiling-fimi-activities-targeting-european-parliament-elections/> (date of request: 13.02.2026).
22. Hoffman F. G. Conflict in the 21st century: The rise of hybrid wars. *Potomac Institute for Policy Studies*. URL: https://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf (date of request: 13.02.2026).
23. Hovland C. I., Janis I. L., Kelley H. H. Communication and persuasion: Psychological studies of opinion change. New Haven: Yale University Press, 1953. 315 p.
24. Libiki M. The Convergence of Information Warfare. *Air University*. URL: https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/SSQ/documents/Volume-11_Issue-1/Libicki.pdf (date of request: 13.02.2026).
25. McLuhan M., Fiore Q. War and peace in the global village. New York: Bantam Books, 1968. 192 p.
26. Zannettou S., Caulfield T., De Cristofaro E., Sirivianos M., Stringhini G., Blackburn J. Disinformation warfare: Understanding state-sponsored trolls on Twitter and their influence on the Web. *arXiv.org*.

References

1. Berlinska, M. (2025). Kohnityvni tekhnologii. Te, shcho zminyt khid viiny [Cognitive technologies. What will change the course of the war]. *Ukrainska pravda*. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/12/05/8010416/> [in Ukrainian].
2. Horban, Yu. O. (2015). Informatsiina viina proty Ukrainy ta zasoby yii vedennia [Information war against Ukraine and means of its conduct]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, 1 (1), 136–141. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_1_21 [in Ukrainian].
3. Horbulin, V. P. (2017). *Svitova hibrydna viina: ukrainskyi front* [World hybrid war: Ukrainian front]. Kyiv: NISD [in Ukrainian].
4. Zaluzhnyi, V. (2025). Polityka i viina. Realnist proty ochikuvannia [Politics and war. Reality vs expectations]. *LIGA.net*. Retrieved from <https://www.liga.net/ua/politics/opinion/polityka-i-viyna-realnist-proty-ochikuvannia> [in Ukrainian].
5. Zolotukhin, D. (2025). Yaku viinu my budemo voiuvaty u 2026 rotsi? [What war will we fight in 2026?]. *LB.ua*. Retrieved from https://lb.ua/culture/2025/12/25/713476_yaku_viyu_mi_budemo_voyuvati.html [in Ukrainian].
6. Koval, V., Semenenko, O., & Kin, O. (2025). Kohnityvni operatsii ta viiny v suchasnomu bezpekovomu seredovyshchi [Cognitive operations and wars in the modern security environment]. *Military strategy and technology*, 2 (2), 30–46. doi: 10.63978/3083-6476.2025.2.2.03 [in Ukrainian].
7. Lipkan, V. A. (2011). Suchasnyi zmist informatsiinykh operatsii proty Ukrainy [Modern content of information operations against Ukraine]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, 102 (1), 34–43. Retrieved from https://shron1.chtyvo.org.ua/Lipkan_Volodymyr/Suchasnyi_zmist_informatsiinykh_operatsii_prot_y_Ukrainy.pdf [in Ukrainian].
8. Mahda, E. V. (2015). *Hibrydna viina: vyzhyty i peremohty* [Hybrid war: survive and win]. Kharkiv: Vivat [in Ukrainian].
9. Pocheptsov, H. (2017). *Vid pokemoniv do hibrydnykh viin. Novi komunikatyvni tekhnologii XXI stolittia* [From pokemons to hybrid wars. New communication technologies of the 21st century]. Kyiv: Kyievo-Mohyl. akad. [in Ukrainian].
10. Pocheptsov, H. (2019). *Kohnityvni viiny v sotsmedia, masovii kulturi y masovykh komunikatsiakh* [Cognitive wars in social media, mass culture and mass communications]. Kyiv: Folio [in Ukrainian].
11. Pro Stratehichni oboronnyi biuletyn Ukrainy [On the Strategic Defense Bulletin of Ukraine]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0005525-12> [in Ukrainian].
12. Semeniuk, N. (2024). Kohnityvna viina v suchasni arkhitekturi hibrydnoi viiny [Cognitive war in the modern architecture of hybrid war]. *Military Science*, 2 (3), 99–107. doi: 10.62524/msj.2024.2.3.08 [in Ukrainian].
13. Sun-tszy (2015). *Mystetstvo viiny* [The art of war]. Lviv: Vyd-vo staroho leva [in Ukrainian].
14. Shemaiev, V., & Yeromina, L. (2024). Kohnityvna viina yak skladova suchasnoi hibrydnoi viiny [Cognitive war as a component of modern hybrid war]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 7, 300–304. doi: 10.32782/2524-0374/2024-7/73 [in Ukrainian].

15. Casero-Ripollés, A., Alonso-Muñoz, L., & Moret-Soler, D. (2025). Spreading false content in political campaigns: Disinformation in the 2024 European parliament elections. *Media and Communication*, 13. doi: 10.17645/mac.9525 [in English].
16. *Cognitive Warfare*. ALLIED COMMAND TRANSFORMATION NATO's Strategic Warfare Development Command. Retrieved from <https://www.act.nato.int/activities/cognitive-warfare/> [in English].
17. Chavane, C., Amaury, G., & Sez nec, K. (2024). Master of Puppets: Uncovering the DoppelGanger pro-Russian influence campaign. *Sekoia TDR*. Retrieved from <https://blog.sekoia.io/master-of-puppets-uncovering-the-doppelganger-pro-russian-influence-campaign/> [in English].
18. Darczewska, J. Anatomia rosyjskiej wojny informacyjnej [Anatomy of Russian information warfare]. *Geopolityka.net*. Retrieved from <https://geopolityka.net/jolanta-darczewskaanatomia-rosyjskiej-wojny-informacyjnej> [in Polish].
19. DoD Directive TS 3600.1 – Information Warfare. *Department of Defense*. Retrieved from https://www.esd.whs.mil/Portals/54/Documents/FOID/Reading%20Room/Other/14-F-0492_doc_02_Directive_S-3600-1.pdf [in English].
20. Doppelganger hub. (2024). *EU DisinfoLab*. Retrieved from <https://www.disinfo.eu/doppelganger-hub/> [in English].
21. Doppelganger strikes back: Unveiling FIMI activities targeting European parliament elections. (2024). *EUvsDisinfo / EEAS*. Retrieved from <https://euvsdisinfo.eu/doppelganger-strikes-back-unveiling-fimi-activities-targeting-european-parliament-elections/> [in English].
22. Hoffman, F. G. (2007). Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars. *Potomac Institute for Policy Studies*. Retrieved from https://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf [in English].
23. Hovland, C. I., Janis, I. L., & Kelley, H. H. (1953). *Communication and Persuasion: Psychological Studies of Opinion Change*. New Haven: Yale University Press [in English].
24. Libiki, M. *The Convergence of Information Warfare*. Air University. Retrieved from https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/SSQ/documents/Volume-11_Issue-1/Libicki.pdf [in English].
25. McLuhan, M., & Fiore, Q. (1968). *War and Peace in the Global Village*. New York: Bantam Books [in English].
26. Zannettou, S., Caulfield, T., De Cristofaro, E., Sirivianos, M., Stringhini, G., & Blackburn, J. Disinformation Warfare: Understanding State-Sponsored Trolls on Twitter and Their Influence on the Web. *arXiv.org*. doi: 10.48550/arXiv.1801.09288 [in English].

Стаття надійшла до редакції 19.02.2026.

Received 19.02.2026.

Balovsiak N. Cognitive Dimension in Research on Information Wars and Social Communications

The purpose of the study is to conduct a comparative analysis of the evolution of theoretical approaches to information and cognitive wars and to outline the conceptual differences between these phenomena within the social communications paradigm in the context of contemporary hybrid threats, and, based on an analysis of specific cases – Russia's aggression against Ukraine and Operation Doppelgänger – to identify the mechanisms and manifestations of cognitive operations in the modern digital environment.

The research methodology is based on an interdisciplinary approach that integrates comparative analysis of theoretical frameworks for conceptualizing information and cognitive wars in Western and Ukrainian scholarly traditions, system-structural method, discourse analysis of NATO doctrinal documents and scientific publications, historical-retrospective method, and theoretical synthesis aimed at integrating diverse approaches into a unified analytical framework.

Results. The study established qualitative differences between information and cognitive wars in terms of their object of influence, purpose, technological basis, and time horizon. Two cases of cognitive operations were examined: the evolution of Russia's aggression against Ukraine from classical information warfare to complex cognitive operations (2014–2026), and Operation Doppelgänger as an example of targeted cognitive influence on voters in EU countries, documented during the 2024 European Parliament elections.

The novelty of the study lies in a systematic conceptualization of the differences between information and cognitive wars within the social communications paradigm and in the introduction of a comparative analysis of two specific cognitive influence operations into scholarly discourse, demonstrating distinct strategies for shaping the cognitive environment of target societies.

The practical significance lies in the formulation of theoretically grounded approaches to countering cognitive operations at the level of media literacy, strategic communications, and public policy under conditions of hybrid threats, which may serve as a basis for developing institutional mechanisms of cognitive resilience in democratic societies.

Key words: cognitive warfare, information warfare, social communications, hybrid conflicts, cognitive dominance, strategic communications, NATO, Doppelgänger, disinformation.